

Landschapskrant

Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen

www.rlva.be

Jaargang 16, nummer 1, mei 2013

Vlaamse Ardennendag

zondag 26 mei 2013

Beleef de Scheldevallei

www.vlaamseardennendag.be

Verder in dit nummer

Natuur in jouw tuin

Win een arrangement in de
Vlaamse Ardennen

Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen werkt met subsidies van de Vlaamse Gemeenschap (Agentschap Natuur en Bos en Onroerend Erfgoed), Provincie Oost-Vlaanderen, Europa, de gemeenten Brakel, Gavere, Geraardsbergen, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Lierde, Maarkedal, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem en Zwalm.

Voorwoord

Beste lezer,

De lente is weliswaar traag op gang gekomen, maar nu is toch eindelijk de tijd aangebroken om met volle teugen van al het moois dat onze streek te bieden heeft te genieten. Om van de natuur te genieten hoeft je het immers niet ver te zoeken. Niet overtuigd? De Vlaamse Ardennendag op 26 mei is hét uitgelezen moment om je mening te herzien. Die dag bieden we je een waaier aan activiteiten voor jong en oud om de natuurlijke en landschappelijke troeven van de Scheldevallei actief te beleven. Genieten van de Vlaamse Ardennen gaat hand in hand met de zorg er voor. We blijven dan ook steeds verder bouwen aan het versterken en promoten van het natuurlijk en landschappelijk karakter van onze streek, bijvoorbeeld met projecten rond speelnatuur of door het stroomlijnen van het landschap rond de Maarkebeek. Je leest er meer over in deze landschapskrant.

Dirk Otte
Ondervoorzitter

Jozef Dauwe
Voorzitter

Vlaamse Ardennendag - Beleef de Scheldevallei

Zondag 26 mei 2013 is dé trefdag voor alle gezinnen en organisaties met een hart voor natuur, bos en landschap in de Vlaamse Ardennen. Ontdek de Scheldevallei tijdens een wandeling, een fietstocht of een andere boeiende activiteit waarbij je kennis maakt met enkele natuurlijke en landschappelijke pareltjes van de Scheldevallei. Zo zit je meteen ook goed om de biodiversiteit in de regio te verkennen!

De uitvalsbasis voor deze Vlaamse Ardennendag is het Provinciaal Natuureducatief Centrum De Kaaihoeve in Zwalm (Meilegem). Je kunt kiezen uit vrije en gegidste wandelingen, fietstochten, een zoektocht en avontuurlijke activiteiten voor jong en oud in en rond het centrum. Tegelijk maak je kennis met de organisaties die zich inzetten voor natuur en landschap in de Vlaamse Ardennen.

foto: B.V.

foto: B.V.

foto: B.V.

Vlaamse Ardennendag

Programma

Wandelingen met natuurgids (enkel in de namiddag)

Biodiversiteitswandeling
Op stap met kriebelbeesten voor jong en oud
Geneeskrachtige kruiden in de kaaimeersen
Op verkenning in het bos
Met de veerboot naar de Grootmeers

Niet-begeleid aanbod

Biodiversiteitswandeling (7 km, namiddag)
De vissen van de Oude Schelde (ter plaatse aan De Kaaihoeve, namiddag)
Speurtocht voor jong en oud rond De Kaaihoeve (voor- en namiddag)
Blotevoetenpad (voor- en namiddag)
Vrije wandeling en fietstocht langs de kronkelende wegjes van Schelde- en Zwalmvallei (verschillende afstanden, vertrek tussen 10u en 15u)

Voor de kinderen (namiddag)

Kinderen worden verwend in en rond De Kaaihoeve met een wateractiviteit, een creastand, een kookactiviteit, braakballen pluizen, speciale activiteiten voor kleuters over dieren in de tuin, grime en andere animatie.

foto: B.V.

Het juiste vertrekuur en andere info over de wandelingen vind je op www.vlaamseardennendag.be

foto: B.V.

Praktisch

Centrale plaats: PNEC De Kaaihoeve, Oude Scheldestraat 16, 9630 Meilegem (Zwalm).
Kom zoveel mogelijk met de fiets! Parkeren in de onmiddellijke omgeving van De Kaaihoeve is niet mogelijk. Wie met de wagen komt, kan parkeren op wandelafstand (o.a. Meilegemstraat, Lindestraat, langs de N453).

De VAD is een organisatie van Regionaal landschap Vlaamse Ardennen, Natuurpunt, Agentschap voor Natuur en Bos en Provincie Oost-Vlaanderen PNEC De Kaaihoeve.
Met de steun van Onroerend Erfgoed en de gemeenten Zwalm, Zingem en Gavere.

foto: B.V.

(Speel)natuur ...

... in je tuin?

... op school?

... in je gemeente?

... aan het jeugdlokaal?

foto: springzaad

foto: B.V.

Speelnatuur creëren

Wil je je **eigen tuin** natuurrijker, avontuurlijker, en kindvriendelijker maken? Bijvoorbeeld met een insectenhuis, een minivijver, een natuurlijke zithoek, een wilgenhut, een eetbare tuin, een zelfgebouwde totempaal, een bloemenweide, een boomhut, nestkastjes... ? Op de site van de Vlaamse Gemeenschap vind je 14 werkfiches met een stappenplan, concrete tips en leuke activiteiten.

(<http://www.lne.be/themas/natuur-en-milieueducatie/nmerond/vergroening/eigen-tuin>)

Wil je mee ijveren en bouwen aan **speelnatuur in je schoolomgeving of in je buurt**, dan vind je in volgende publicaties al heel wat inspiratie:

- Boek 'Modder aan je broek' (gratis download): (www.landschapsbeheer.nl/webwinkel)
- Natuurlijke speelruimte in het Meetjesland (<http://www.meetjesman.be/#overlay=speelruimte>)
- Aan de slag voor een eigen natuurlijk speelterrein (http://www.lne.be/campagnes/speelgroen/handboek_speelgroen.pdf)
- Vergroening van de schoolomgeving, werkboek basisonderwijs (WWF en Velt) (<http://www.lne.be/themas/natuur-en-milieueducatie/nmerond/vergroening/Schoolomgeving>)
- Stappenplan voor groenere schoolpleinen (<http://www.groeneschoolpleinen.nl>)
- <http://vergroening.lne.be>
- <http://www.steunpuntjeugd.be/ruimte/bos-en-natuur>
- <http://www.k-s.be/ruimtecel>
- <http://www.voedselbos.be>

Vooraf bij Springzaad (www.springzaad.nl) en (www.springzaad.be) vind je veel bestaande **praktijkvoorbeelden**.

Alle links vind je terug op

www.rlva.be/speelnatuur.html

foto: Fris in het Landschap

Nog overtuiging nodig?

Of wil je anderen of je gemeentebestuur overtuigen om werk te maken van speelnatuur? Dan raden we je aan om volgende lectuur alvast door te nemen en aan te bevelen:

- 'Laat ze buiten spelen, pleidooi voor gezonde risico's' Pedagogisch onderbouwd pleidooi voor uitdagende speelplekken in de open lucht voor kinderen. (Helen Tovey – ISBN: 978-90-441-2793-5)
- Onderzoeksprojecten verricht door Kind en Samenleving (<http://www.k-s.be/>). Je vindt hier ook een link naar de interactieve speelweefselkaart voor Vlaanderen.

creatief
gezond
ontdekkend
uitdagend
MODDER

vuil

foto: fotoflickr.com

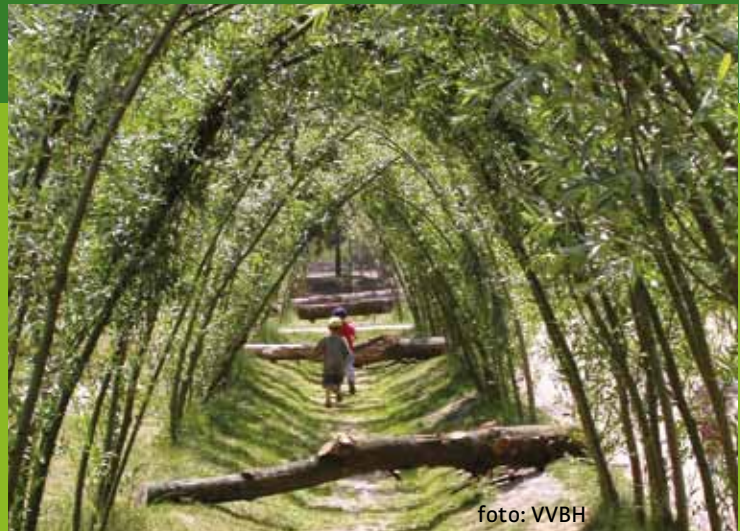

foto: VVBH

en avontuurlijk
zien horen voelen ruiken & proeven
positief
verwonderd
klimmen
genieten
vrij
spannend
fantaseren
rust

foto: Fris in het Landschap

Natuur-speel-ideeën

Is er al veel speelnatuur in de buurt, op school, rondom het jeugdlokaal, ... maar ben je op zoek naar leuke activiteiten?

De spelmogelijkheden in en met de natuur zijn onuitputtelijk, van bospetanque, natuurknikkers, bladmemory ... tot een groots natuurfeest met de buurt. Of speel je mee met 'pak je tak', 'muis en uil' of 'vossen en konijnen'?

Op de eerder genoemde websites zijn alvast leuke spellen en activiteiten te vinden. Verder kunnen we volgende nog aanraden:

- Natuurspelen! natuurspelletjes en -activiteiten voor alle leeftijden (Uitgegeven door Jong Nederland)
- Speel je mee in de natuur? Natuurspelenboek van LNE (<http://www.lne.be/organisatie/centra/de-vroente/vroentespelenboek.pdf>)
- Op de site van Bos+ kunnen zowel leerkrachten als jeugdbewegingen uitleenmateriaal, uitgewerkte spelfiches, inspiratie en info vinden (www.bosplus.be/nl/aanbodopmaat/leerkracht)
- <http://www.natuurenbosspel.be/>

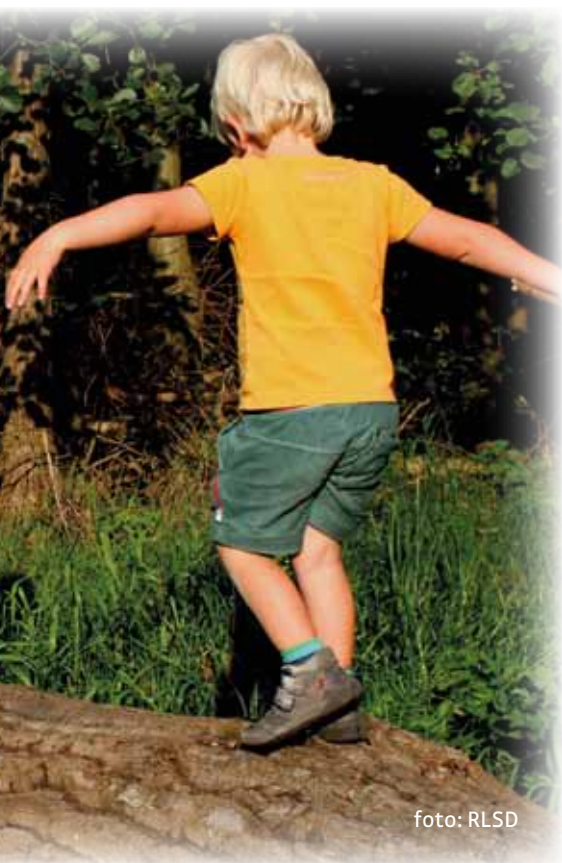

foto: RLSD

(Speel)natuur ...

Win 400 euro voor (speel)natuur op jouw school of rond jouw jeugdklokal (6 winnaars)

Wat moet jouw school of jeugdbeweging doen om in aanmerking te komen?

De schoolverantwoordelijke of jeugdverantwoordelijke bezorgt ons tegen 14 juni 2013 een ruwe schets van het te vergroenen speelterrein en de eerste ideeën, vergezeld van enkele foto's van de bestaande toestand. Het doel is een evenwichtig stukje (speel)natuur te ontwerpen, waar zowel kinderen als dieren ruimte krijgen. Boomstronken, doolhof met streekeigen bomen en struiken, eetbare tuin, modderpoel, bijenhotel en nestkasten ...

Tussen 17 juni en 5 juli brengen wij een bezoek aan kandidaat-projecten en geven een aantal extra ideeën en suggesties, die ter plaatse worden genoteerd. In de maand september en oktober houdt de school of de jeugdbeweging minstens één brainstorm- en één planvergadering en ten laatste 31 oktober 2013 verwachten wij een gedetailleerd plan, met concrete uitvoeringsplannen voor januari tot april 2014.

Het wedstrijdreglement is terug te vinden op www.rlva.be/speelnatuur.html. De 6 winnaars worden uiterlijk op 15 december op de hoogte gebracht, waarna de concrete aanleg kan starten.

foto: Fris in het Landschap

foto: Peter Beyen

Leaderproject Scharrelkids mogelijk dankzij Plattelandsontwikkeling. Europa investeert in zijn platteland.

Stroomlijnen van het landschap in de Maarkebeekvallei

Biodiversiteit behouden en versterken en tegelijk de overstromingsrisico's verlagen, zijn belangrijke uitdagingen voor waterloopbeheerders. Daarom ging in 2012 het project 'Gestroomlijnd Landschap' van start in drie pilotgebieden in de provincie Oost-Vlaanderen. Voor de regio Vlaamse Ardennen werd gekozen voor het stroomgebied van de Maarkebeekvallei. In het project wordt werk gemaakt van de versterking van natuurverbindingen, een betere waterhuishouding en de herwaardering van de waterlopen in het landschap.

Projectgebied Maarkebeek - over vissen en water

De vallei van de Maarkebeek en haar zijbeken Pauwelsbeek en Naderaalbeek, vormt de natuurlijke verbinding tussen de beboste getuigenheuvels van de Vlaamse Ardennen en de vallei van de Boven-schelde. De provincie Oost-Vlaanderen heeft een duidelijk engagement aangegaan met de hogere overheden: eind 2015 moeten alle vismigratieknelpunten opgelost zijn. Voor de meeste kleine vismigratieknelpunten is dat ondertussen al het geval. Wat nog rest zijn 5 watermolensites. Aan de plannen om de vissen voorbij deze watermolens te helpen, wordt nog volop gesleuteld, want naast de vismigratie moet ook de erfgoedwaarde en de maalvaardigheid van de molens gerespecteerd worden.

In het stroomgebied van de Maarkebeek doen zich regelmatig overstromingen voor. Een wetenschappelijk onderbouwd computermodel schuift vijf gecontroleerde overstromingsgebieden naar voor als oplossing voor de wateroverlast.

foto: P.H.

Versterken en verbinden

Daarnaast wordt in de vallei van de Maarkebeek bijzondere aandacht besteed aan erosiebestrijding en het realiseren van een netwerk van kleine landschapselementen.

Het RLVA stimuleert de aanleg en het herstel van kleine landschapselementen bij particulieren en landbouwers. Geïnteresseerde landbouwers kunnen rekenen op de dienst Landbouw en Platteland van de provincie voor de opmaak van een landschapsbedrijfsplan.

In 2012 werden vooral hoogstamboomgaarden, hagen en houtkanten aangeplant in de vallei van de Pauwelsbeek. In totaal werden meer dan 200 knotbomen, 4800 m² houtkant, 33 hoogstammige fruitbomen, 56 hoogstammige bomen en 155 m haag aangeplant. Geïnteresseerden kunnen ook een beroep doen op RLVA voor de gratis aanleg van een veedrinkpoel binnen dit gebied.

Tegelijk komt er een bijkomende wandel- en fietsverbinding langs de Naderaalbeek in Etikhove, die je veilig doorheen dit unieke valleilandschap loodst.

foto: P.H.

Wie is bang voor de reuzenbalsemien?

De reuzenbalsemien is een plant die van nature in het Himalaya-gebergte groeit. Omwille van de mooie rozige bloemen werd ze als sierplant ingevoerd. Maar ondertussen is ze door verwildering fors in opmars, vooral langs waterlopen. De plant verspreidt zich namelijk door zaden weg te laten springen die vervolgens meedrijven met het water om verderop te kiemen. Door haar onstuimige groei verstikt ze de inheemse planten en vormt zo een bedreiging voor de biodiversiteit. Bovendien sterft de plant in het najaar volledig af, waardoor de bodem bloot komt te liggen en zeer gevoelig wordt voor erosie.

Daarom wordt in de vallei van de Pauwelsbeek door de Provincie Oost-Vlaanderen in samenwerking met RLVA en de andere partners een proefproject opgestart voor de bestrijding van de reuzenbalsemien. Om succesvol te zijn is het nodig bovenstrooms te beginnen met een gezamenlijke aanpak. In een eerste stap worden de aangetaste percelen gemaaid na 15 juni, vóór het verspreiden van de zaden. Het maaisel wordt verwijderd. Bij de nazorg van eind juli tot september worden nieuwe haarden opnieuw gemaaid. Op plaatsen met een eerder lage dichtheid aan planten, zullen ze handmatig verwijderd worden.

foto: Tico

Sporen in de Tijd

op zoek naar erfgoed langs het Mijnwerkerspad

Het Mijnwerkerspad: een bijzonder spoor door de Vlaamse Ardennen en het Pays des Collines. Een verdwenen spoorweg die verder leeft als fiets- en wandelpad, als ijzeren weg door het geheugen. Een verbinding tussen erfgoed en recreatie. Tussen oude mijnwerkers en elektrische fietsen. Op het snijvlak van natuur en duurzame mobiliteit. Een rode draad tussen Zottegem, Zwalm, Brakel, Flobecq, Ellezelles en Ronse.

Vijftig jaar na de laatste trein van Zottegem naar Ronse werpt Trage Wegen vzw een nieuw licht op het Mijnwerkerspad. Sporen in de Tijd is

- een onderzoek naar het erfgoed langs een verdwenen spoorlijn
- een reizende tentoonstelling door Zottegem, Zwalm, Brakel, Flobecq, Ellezelles en Ronse
- een pleidooi voor het herstel van het volledige spoortracé als trage weg

Sleutelfiguren gezocht!

Ben je of ken je iemand met een bijzonder verhaal over het Mijnwerkerspad? Over een boer en het koebrugje? Over de stationschef of zijn vrouw? Over een mijnwerker die elke dag naar de Borinage ging?

Heb je foto's, video's, knipsels of speciale voorwerpen? Geef dan een seintje aan Lien Urmel - **0486 / 21 16 97** of lien@elder.be

Leaderprojecten mogelijk dankzij Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

foto: T.W.

foto: T.W.

Win een overnachting in Vlaanderens Mooiste Landschap

Dat onze regio heel wat troeven heeft hoeven we je wellicht niet meer te vertellen. Waarom niet eens een weekendje weg in eigen streek? Toerisme Vlaamse Ardennen bundelde de 20 mooiste arrangementen in een handige brochure. Geïnteresseerd? Doe mee aan onze wedstrijd en misschien win je wel een arrangement voor twee personen. De ideale formule om het prachtige landschap van de Vlaamse Ardennen te verkennen. Deelnemen kan door een email te sturen naar wedstrijd@rlva.be (maximaal 1 deelname per emailadres, deelnemen kan tot en met 31 mei).

Ook wie zich inschrijft op ons ezine maakt kans op een prijs. Gedurende tien weken verloten we elke week een leuke prijs zoals een wandel- of fietsnetwerkaart, een streekGR Vlaamse Ardennen, een Geogids, een Flora Vlaamse Ardennen,... onder de abonnees. Inschrijven voor het ezine doe je door een email te sturen naar ezine@rlva.be.

Zin in meer natuur?

Op de Dag van het park, de nacht van de duisternis, de open monumentendag en de big jump staan in de hele regio activiteiten gepland en kom je dus zeker aan je trekken. Maar je kunt elk weekend wel op stap in de Vlaamse Ardennen. Van gezinswandelingen tot een heuse mottennacht, van een fietstocht langs de Zwalm tot een cursus paddenstoelen voor beginners: het kan allemaal. Een overzicht vind je op www.rlva.be/kalender.html

Colofon

Uitgave: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen vzw

Oplage: 110.000 expl.

V.U. : Dirk Otte

Layout en Druk : Thoverkracht NV

Gedrukt op 100% gerecycleerd FSC papier

Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen

Veemarkt 27, 9600 Ronse

Tel: 055/20.72.65 fax: 055/20.61.87

info@rlva.be - www.rlva.be

Rekeningnr: 001-2291252-91

Foto's: Bart Vancoppenolle, Paul Haustraete, Regionaal Landschap Schelde Durme, Trage Wegen vzw, flickr.com, Fris in het Landschap, Springzaad, Van Vliet Buitenruimte b.v. Harmelen.